

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Księżak

w sprawie ze skargi K. S. na wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej z 23 marca 2020 r. dotyczące braku możliwości uznania dokumentów dotyczących utworzenia Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej M. K., za zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2020 r.

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 23 marca 2020 r. ((...)) Państwowa Komisja Wyborcza poinformowała, że dokumenty dotyczące zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej M. K., przesłane 16 marca 2020 r. za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz w oryginale za pośrednictwem poczty w dniu 17 marca 2020 r. nie mogą zostać uznane za zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2019, poz. 684 i 1504, dalej: k.wyb., Kodeksu wyborczego), gdyż nie spełniają one wymogów formalnych określonych w tej ustawie.

W treści pisma wskazano, że przepisy prawa wyborczego nie przewidują możliwości udzielania pełnomocnictwa do złożenia podpisu m.in. na oświadczeniu o utworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz na oświadczeniu o przyjęciu funkcji pełnomocnika finansowego, co oznacza, że nie ma możliwości, aby jedna osoba podpisała oświadczenie o utworzeniu komitetu wyborczego, o którym mowa w art. 299 § 3 pkt 1 k.wyb., w imieniu pozostałych osób, dołączając przy tym pełnomocnictwa w tym zakresie. Nie ma także możliwości prawnych, aby na podstawie pełnomocnictwa podpisać oświadczenie o przyjęciu funkcji pełnomocnika finansowego przez inną osobę, niż pełnomocnik finansowy.

Poza tym Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła uwagę, że postępowanie wyborcze, w tym. w szczególności procedura dokonywania zawiadomień o utworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz zgłaszania kandydatów, są w pełni uregulowane w Kodeksie wyborczym i przepisy nie przewidują możliwości dokonywania zawiadomień o utworzeniu komitetu wyborczego w formie elektronicznej, tym bardziej poprzez przesłanie skanów dokumentów za pośrednictwem poczty e-mail.

Państwowa Komisja Wyborcza zauważyła ponadto, że zgodnie z art. 299 § 4 k.wyb. zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego może być dokonane najpóźniej w 55. dniu przed dniem wyborów. Stosownie do art. 9 § 3 k.wyb. termin ten upłynął w dniu 16 marca 2020 r. o godz. 16:15. W związku z tym, prawidłowo wypełnione dokumenty dotyczące zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mogły być doręczone do Państwowej Komisji Wyborczej, jedynie w oryginale, wyłącznie we wskazanym wyżej terminie.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła przy tym, że zgodnie art. 9 § 1 k.wyb. ilekroć w Kodeksie wyborczym jest mowa o upływie terminu do wniesienia skargi, odwołania lub innego dokumentu do sądu, organu wyborczego, urzędu gminy, konsula albo kapitana statku, należy przez to rozumieć dzień złożenia skargi, odwołania lub innego dokumentu w sądzie, organowi wyborczemu, w urzędzie gminy, w konsulacie lub kapitanowi statku. W związku z tym, w przypadku wysłania zawiadomienia pocztą, w celu dochowania terminu, musiało ono wpłynąć

do Państwowej Komisji Wyborczej najpóźniej w dniu 16 marca 2020 r., przy czym według Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiotowej sprawie kwestia ta jest bez znaczenia, gdyż, przesłane dokumenty nie mogą zostać uznane za zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego.

Poza tym - jak zauważyła Państwowa Komisja Wyborcza - nawet gdyby przesłane dokumenty uznać za zawiadomienie (gdyby oświadczenie o utworzeniu komitetu wyborczego było podpisane przez co najmniej 15 członków oraz wpłynęło w ustawowym terminie), to nie spełniałoby ono wymogu określonego w art. 299 § 1 i § 3 pkt 4, gdyż nie dołączono do niego wykazu co najmniej 1.000 obywateli udzielających poparcia kandydatowi.

Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła też uwagę na inne zauważalne wady dokumentów, takie jak naruszenie: art 90 § 5 k.wyb., poprzez niepodanie w zawiadomieniu adresu siedziby komitetu oraz imion i nazwisk, adresów zamieszkania i numerów ewidencyjnych PESEL pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego; art. 297 § 4 k.wyb. poprzez podanie w oświadczeniu kandydata o zgodzie na kandydowanie w wyborach przynależności do partii politycznej, która nie jest wpisana do ewidencji partii politycznych; art. 297 § 5 k.wyb. poprzez niewłaściwe wypełnienie oświadczenia lustracyjnego (brak właściwych podkreśleń).

Dodatkowo Państwowa Komisja Wyborcza poinformowała, że nie jest uprawniona do zmiany kalendarza czynności wyborczych, w tym zmiany daty wyborów, w związku z czym Państwowa Komisja Wyborcza i inne organy wykonujące zadania związane z wyborami realizują swoje zadania wynikające z kalendarza wyborczego w zakresie przygotowania wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. na podstawie obowiązujących przepisów.

Pani K. S. 25 marca 2020 r. wniosła skargę, wskazując, że jako pełnomocnik wyborczy zaskarża cyt. „decyzję Państwowej Komisji Wyborczej (...) z 23 marca 2020 r. w sprawie odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta RP M. K.”.

W skardze wyjaśniła, iż ruch narodowy R., którego liderem jest M. K., jest narodowym ruchem obywatelskim łączącym polskich obywateli, patriotów - rozsianych po całym świecie, którego członkowie komunikują się przez Internet.

Skarżąca zwróciła uwagę, że w warunkach panującej pandemii kontynuowanie zbiórek podpisów na kandydata w wyborach prezydenckich w Polsce stanowi zagrożenie nie tylko dla zbierających podpisy, ale także dla tych którzy te podpisy poparcia składają, w związku z czym M. K., postem na Twitterze, w trosce o zdrowie i życie obywateli zawiesił zbiórkę podpisów na swoją kandydaturę dzień po ogłoszeniu przez WHO pandemii COVID 19.

Skarżąca przytoczyła też list M. K., który został dołączony do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu, w którym wyraził on zdumienie faktem nie wydania przez obecnego Prezydenta, żadnej decyzji technicznej w kwestii nadchodzących wyborów prezydenckich, wychodzącej naprzeciw pogłębiającemu się kryzysowi zdrowia publicznego, jaką mogło by być przesunięcie terminu wyborów do czasu opanowania kryzysu związanego z wybuchem pandemii COVID 19; zawieszenie zbiórek podpisów na kandydatów które w warunkach zagrożenia zdrowia i życia obywateli może skutkować potęgowaniem się liczby zarażonych w ciągu geometrycznym; przesyłanie wniosków i dokumentacji do utworzenia Komitetów Wyborczych kandydatów bezpieczną i pewną drogą elektroniczną - email.

Jak zaznaczyła Skarżąca, w proponowany sposób, tj. drogą elektroniczną, bezpieczny także dla zdrowia członków Państwowej Komisji Wyborczej - został przekazany wniosek o utworzenie Komitetu Kandydata na Prezydenta M. K. Jak też podkreśliła, członkowie Komitetu znajdują się poza granicami kraju i wysłanie dokumentacji drogą pocztową w warunkach panującej pandemii wirusa COVID19 było niezmiernie trudne, jednak dokumentacja papierowa została wysłana do Państwowej Komisji Wyborczej pocztą 16 marca 2020 r.

Autorka pisma wskazała, że nie jest prawdą, że przepisy prawa wyborczego nie przewidują możliwości dokonywania zawiadomień o utworzeniu komitetu wyborczego w formie elektronicznej, bowiem art 9 § 1 k.wyb. nie wyklucza złożenia zawiadomienia drogą elektroniczną. Zaznaczyła też, że pozostałe argumenty Państwowej Komisji Wyborczej o niespełnieniu w dostarczonej dokumentacji

warunków formalnych – są czysto techniczne w naturze i wymagają jedynie uzupełnienia, co może niezwłocznie zrobić również drogą elektroniczną.

W konkluzji Skarżąca podniosła, że cyt. „odrzućcie przez Państwową Komisję Wyborczą wniosku o utworzenie naszego komitetu z uwagi na niespełnienie wymogów formalnych jest bezzasadne”, bowiem cyt. „wymogi formalne dotyczą sytuacji nie kryzysowych, PKW nie dysponuje wariantami demokratycznego przeprowadzenia wyborów w warunkach kryzysowych z jakimi mamy do czynienia obecnie. Powoduje to sytuację, w której to politycy przez swoją bierność, a wręcz widoczną niechęć do zmiany istniejących przepisów w warunkach zagrożenia zdrowia publicznego ograniczają podstawowe prawa obywateli jakimi są prawa do czynnego i biernego uczestnictwa w wyborach gwarantowane postanowieniami Karty Paryskiej, którą Polska podpisała w 1990 roku”.

Pismem z dnia 6 kwietnia 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o odrzucenie skargi wniesionej przez Skarżącą albo o jej oddalenie, wskazując przy tym, że na wyjaśnienia obowiązujących przepisów (a tym, w opinii Państwowej Komisji Wyborczej, było zaskarżone pismo) nie przysługuje skarga, o której mowa w art. 300 § 1 k.wyb.

Państwowa Komisja Wyborcza powtórzyła argumenty przytoczone w zaskarżonym piśmie, a ponadto zwróciła uwagę, że pełnomocnik finansowy ponosi odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu, a w przypadku gdy z majątku pełnomocnika finansowego nie można pokryć roszczeń wobec komitetu wyborczego, odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu (art. 130 § 1 oraz § 3 pkt 3 k.wyb.), a w oświadczeniu o utworzeniu komitetu wyborczego wskazywana jest m.in. nazwa i informacja o pełnomocniku wyborczym i finansowym, co w opinii Państwowej Komisji Wyborczej przemawia za uznaniem konieczności podpisania oświadczenia o utworzeniu komitetu przez osoby tworzące dany komitet wyborczy. Poza tym Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła także uwagę, że gdy jest możliwość upoważnienia innej osoby do wykonywania czynności wyborczych Kodeks wyborczy wyraźnie określa taką możliwość

(np. art. 103a § 1,2 i 4, art. 182 § 2 i 3, art. 183 § 2, art. 211 § 4, art. 353 § 5, art. 428 § 2 i 3). Ponadto jak też zauważyła Państwowa Komisja Wyborcza, z treści art. 90 § 3 k.wyb. wynika, że komitet wyborczy powołuje pełnomocnika wyborczego i finansowego, natomiast z treści załączonych pełnomocnictw dotyczących złożenia podpisu na oświadczeniu o utworzeniu komitetu wyborczego nie wynika, że dana osoba optuje za powołaniem na pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego osób wskazanych w oświadczeniu o utworzeniu komitetu wyborczego na te funkcje.

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła, że uznając, iż Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej M. K. w rzeczywistości nie został skutecznie utworzony oraz że nie został skutecznie powołany m.in. pełnomocnik wyborczy, który jest uprawniony do dokonania zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza nie mogła podjąć uchwały w sprawie odmowy przyjęcia zawiadomienia o czym mowa w art. 97 § 2 k.wyb., lecz udzieliła wyjaśnień w zaskarżonym piśmie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała odrzuceniu.

Pełnomocnikowi wyborczemu służy, na podstawie art. 300 § 1 Kodeksu wyborczego, prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono nie postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej, lecz wyjaśnienie Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 marca 2020 r., znak (...).

Zważywszy na to, że zgodnie z ustawą wyjaśnienie Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej nie podlega zaskarżeniu, Sąd Najwyższy - ze względu na niedopuszczalność środka wniesionego przez K. S., a nazwanego przez Autorkę tego pisma „skargą na decyzję Państwowej Komisji Wyborczego” - orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

